

# פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

כתובות נג-נט | פרשת שופטים | גליון מס' 139

## דף נג: פ

אות שנה) שכתב בשם הרמ"ה דלפני מ"ת לא היה איסור להעביר נחלה) ואמר לו הקדוש ברוך הוא "אל ירע בעיניך וגו' כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" בקול רוח הקודש שלה דלא נפקי מיניה בנין דמעלי לעולם. דבכי האי גוונא בודאי שרי לעבורי אחסנתא.

## דף נג: פ

א"ל ר"ח לר"י מי שמייע לך מיני דר"י ארוסה יש לה מזונות כו', מסברא לית לה כו' מסברא אית לה כו' - ופירש"י דהבעיא היא אם יש לה מזונות מן האחין, ומ"ד מסברא אין לה ס"ל דה"ט דתקנו מזונות לבת מנכסי האב בשביל שלא תחזור על הפתחים, והכא ליכא למיחש להכי, שהרי אם יראה הארוס שחוזרת על הפתחים, יזון אותה הוא.

בשו"ת נודע ביהודה (אהע"ז מהדו"ת סי' צ"ה) נשאל ע"ד מי שמת והיו מעותיו מונחים ביד אפוטרופוסו, כי חשבו שיש לו נשים, ובינתים פירנסה האם את הבת, ואחרי הרבה שנים שהנשים לא הגיעו, באו לחלק מה שהשאיר להם אביהם, והאם והבת תובעים דמי מזונותי מה שפירנסה אמה, והאחים אומרת שאחרי שכבר פירנסה וזנה אותה אמה שוב אין צריך ליתן לה מזונות למפרע.

וכתב הגנו"ב דדבר זה תליא בפלוגתא דאמוראי הכא לפי פירוש רש"י, דלמ"ד דאין לארוסה מזונות מן האחים, מבואר דלא תיקנו לה מזונות היכי שיש לה מי שמזין אותה, וה"נ כיון שאמה פירנסה אותה, אין לו מזונות מן האחים. וע"ש עוד. אולם בשו"ת אור גדול (סי' י') דחה דבריו, דכל הנידון של הגמרא הוא האך היה אופן התקנה של מזונות הבת, אי תיקנו כשהיא ארוסה או לא, אבל היכי שיש לה מזונות, ובא אחד ופירנסה, בכה"ג לכו"ע יש לה מזונות ע"ש.

## דף נג: פ

רצה לכתוב לה לא קתני אלא רצה להוסיף מסייע ל"י כו' תנאי כתובה ככתובה - בשו"ת חכם צבי (סי' ק"י) נשאל ע"ד מי שכתב על כתובת אשתו מעבר לדרך, הנני מוסיף לאשתי עוד ת"ק זהובים, על מה שמעבר לדרך, סך הכל

לא תיהוי בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא - כתב המהר"ם שיק (חו"מ סי' מג) דנראה דזה דווקא אם הברא בישא אינו אפיקורס ואינו מן האנשים שאינם שומרים הדת בכללה ומחללים שבתות בפרהסיא ודינם כנכרים, אבל אם הוא כאפיקורס וכיו"ב נראה דלא שייך למימר דלמא נפיק מיניה בנין דמעלי, דמסתמא אינו מגדל בניו על דרך טובה.

וכתב הדובב מישרים (ח"א סי' צז) דלפי דברי המהר"ם שיק יש לתרץ קושית הדעת זקנים (פרשת חיי שרה) עה"פ "ויתן את כל אשר לו ליצחק" דאיך עבר אברהם אבינו על הא דלא תיהוי בעבורי אחסנתא, ולפי דברי המהר"ם שיק נחא, דאברהם ידע שלא יצאו מהם בנים טובים. [מיהו ע"ש בדובב מישרים שהקשה על המהר"ם שיק].

עוד נציין בחידושי החתם סופר בכתובות מביא - שמעתי מאבא מארי ז"ל שזה הפירוש של הפסוק בפרשת וירא "וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו. ויאמר ה' אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" ופירש"י בקול נבואתה ורוח הקודש שלה ע"ש. ומה ענין רוח הקודש ונבואה לכאן. ועוד מ"ט הרע לאברהם וכו' וכי היה רוצה להחזיק בבן מצחק ע"ז וג"ע ושופך דם. ועוד מה לו להאריך "על אודות בנו" והיה די באמרו "וירע הדבר בעיני אברהם" ותו לא.

ולפי הג"ל א"ש דודאי לא הרע לו לשלוח ישמעאל על שהיה מצחק, אך הרע לו על אודות בנו דייקא בנו של ישמעאל דדילמא נפיק מיניה בנין דמעלי והוה עבורי אחסנתא מברא בישא לברא טבא.

ובדעת זקנים פרשת חיי שרה עה"פ "ויתן אביהם את כל אשר לו ליצחק" מקשה כנ"ל ומתרץ שאברהם וישמעאל גרים היו, והגמרא בקידושין (יז ב) אומרת דגר אינו יורש את אביו לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים. וכ"כ החזקוני בפרשת וירא. (ועיין בספר קובץ שיעורים (ב"ב

ההוספה עם הכתובה דמעבר לדרך עולה אלף זהובים, וחתם שמו פלוני בן פלוני, ולא כתב בלשון חיוב, אם משתעבד בזה או לא.

והשיב ע"ז: "נ"ל דקנתה אף על פי שלא כתב לשון חיוב, דלשון הוספה פירושו שיהא חוב זה כמו חוב הכתובה, וכי היכי דחוב הכתובה היא בלשון חיוב ובשעבוד כל נכסיו, ה"נ האי תוספת פירושו הוא שהוא מחייב את עצמו בת"ק זהובים נוספים על הכתובה, ומשעבד לזה כל נכסיו.

ומביא רא"י מסוגיין דמדויק מדקתני אם רצה להוסיף אלמא דדין התוספת כדין הכתובה עצמה, וה"נ אמרינן ואלה מוסיף על הראשונים (רש"י ריש פ' משפטים ע"ש), הרי שלשון תוספת בא להשוות החדשים להישנים, וה"נ דין הת"ק שהוסיף בדין הכתובה.

### דף נה. ס

תסתיים דר"נ הוא דאמר הלכה כראב"ע וכו' - כתב באבני נור (אבהע"ז ח"ב סי' שיח): קשה לי לדעת הרשב"א קידושין [נ א] בשמעתא דדברים שבלב אינם דברים, דהא דברים שבלב אינם דברים היינו דווקא שאינו יכול לבטל דברים שבפה, אבל לחול מהני כמו בתרומה ניטלת במחשבה, א"כ מה רא"י מאומדנא דר"ש שזורי הוא לחול מהני דברים שבלב, אבל במתני' שהוא לבטל חיוב א"כ לא מהני משום דברים שבלב, ומנ"ל דבאומדנא לא חשוב דברים שבלב, ולא מוכח מדר"ש שזורי אלא דאזלינן בתר אומדנא שדנין שכך היתה כוונתו, ומ"מ יש לומר דחשוב דברים שבלב אלא דלקיים מהני דברים שבלב, ובמתניתין שחושב תנאי בכתובה ודאי חשוב לבטל כמו בחושב תנאי אדעתא למיסק לארעא דישראל וצ"ע קצת.

### דף נה: ס

ושמואל אמר לא ידענא וכו' ואין שטר לאחר מיתה - הנה בקצוה"ח (סי' ר"נ ס"ק א') כתב לבאר דברי התוס' גיטין (י"ד ע"ב) שכתבו: 'דדברי שכיב מרע כשמת כמסורים למקבל משעת נתינת שכיב מרע או אמירתו', ע"כ. וביאר בקצוה"ח דהקנין הוא למפרע משעת האמירה, ובשעה שמת השכיב מרע הרי קונה המקבל את המתנה למפרע משעת אמירת השכ"מ, וכן מבואר בלשון הטור (סי' ר"נ) דפסק וז"ל 'אבל במתנת שכיב מרע אינה צריכה כלום שהחכמים תקנו שדברי ש"מ ככתובין וכמסורין דמו בין אם כתב או אמר נכסי לפלוני קונה לכשימות למפרע משעת נתינה אפילו בלא קנין עכ"ל, ומבואר כנ"ל דדברי שכ"מ קונים בשעת המיתה למפרע משעת האמירה. עכ"ד הקצוה"ח.

והגאון האור שמח תמה על הקצוה"ח מדברי הגמ' כאן דקאמר שמואל וכו': 'לא ידענא מאי אדון בה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה' ע"כ, ולכאן אי אמרי' דכל קנין השכ"מ הוא למפרע משעת

האמירה דהיינו מחיים, א"כ מאי אכפת לן דאין שטר לאחר מיתה, כיון דהקנין בכל מתנת שכ"מ נעשה מחיים, וא"כ אף במקום שגמר להקנותו בשטר הרי יהיה זה קנין שטר מחיים, ולכאן מבואר בזה דבכל מתנת שכ"מ הקנין נעשה רק לאחר מיתה, ומשו"ה איכא חסרון במה שגמר להקנותו בשטר, כיון דאין שטר לאחר מיתה.

וכתב באמרי משה (סי' ל"ט) ליישב דמש"כ התוס' דדברי שכ"מ כמסורים למפרע משעת אמירה, היינו רק במקום שיכול הקנין לחול לאחר המיתה, דבכה"ג אמרי' שדבריו מסורים למפרע משעת אמירתו, אך במקום שאין הקנין יכול לחול לאחר המיתה לא אמרי' נמי דדברי שכ"מ כמסורים למפרע, וביאור הדברים הוא, דעצם הדיבור של השכ"מ נעשה ככתוב ומסור לאחר מיתתו, וממילא הרי הקנין חל כבר מחיים משעת אמירתו, אבל במקום שאין דברי השכ"מ יכולים להחשב ככתובים וכמסורים לאחר המיתה, הרי אין הקנין חל למפרע משעת האמירה.

ולפי"ז מיושבת היטב קושית האו"ש, דכל החסרון בגמ' כאן דאין שטר לאחר מיתה, היינו משום דקנין שאינו יכול לקנות לאחר מיתה לא שייך בו הדין דיקנה למפרע משעת האמירה, וכיון דנתכוין להקנותו בשטר ואין שטר לאחר מיתה, הרי לא שייך שהקנין יחול כבר מחיים, ואף על גב דכל מתנת שכ"מ חיילא מחיים, כיון דמתנת שכ"מ שאינה יכולה לחול לאחר מיתה לא חיילא אף מחיים.

וכמו"כ מדויק התוס' במש"כ בתחילה דדעת הנותן שיזכה המקבל או יורשיו, כיון דלולי זה הרי לא היתה המתנה יכולה לחול לאחר מיתה כלפי היורשים, וממילא לא היה שייך הדין דתחול למפרע משעת אמירת השכ"מ, ומשו"ה כ' התוס' דדעת הנותן שיזכה המקבל או יורשיו, ומשו"ה יכולה המתנה לחול לאחר מיתה אף ליורשים, וממילא שייך כבר למימר דהמתנה חיילא כבר למפרע משעת אמירת השכ"מ.

### דף נו. ס

הרי זו מקודשת ותנאו קיים דברי ר"מ, רי"א בדבר שבממון תנאו קיים כו' - בזכרון שמואל להגר"ש רוזובסקי ז"ל (סי' ס"ג) הקשה, דבקיודשין (כ"ג ע"ב) נחלקו ר"מ ורבנן בנותן מתנה לעבד ומתנה על מנת שאין לרבוך רשות בו אי מהני תנאי או לא. וקשה דהא הו"ל מתנה על מה שכתוב בתורה, שכל מה שקנה עבד קנה רבו, ואפי' לרבנן דבדבר שבממון תנאו קיים, היינו משום דידע ומחיל, והכא אין רבו מוחל לו.

והביא בשם רבו הגר"ש שקו"פ ז"ל לתרץ, דאין דין מתנה על מה שכתוב בתורה דתנאו בטל, רק בדבר שהקפידה תורה, כגון בנישואין שיהי' שאר וכסות שרצתה התורה שלבעל יהי' זמיות אלו באשתו, אבל מה שקנה עבד קנה רבו, הוא מחמת שהוא כשורו וחמורו, שקנינו הוא, ועל כן יכול להתנות נגד הדיני ממונות לכולי עלמא. וע"ש בזכרון שמואל מה שדן עוד בזה.

קני ליה, דאף דאמרין בקידושין (טז ע"א) דעבד עברי גופו קנוי, היינו לענין שצריך גט שחרור אבל לא לענין מצוות.

וכתב האבני נזר (מובא בנאות דשא ח"א עמוד רד) דכוונת התוס' היא, משום דהמצוות הם לנפש - פנימיות האדם, ובזה אין לאדון קנין בעבדו. ולפי"ז אשת כהן דאוכלת בתרומה כי היא קנין כספו דהבעל, על כרחך דהקנין הוא בפנימיות - בנפש.

ועל כן האשה נקנית בשלושה דרכים בכסף שטר וביאה (קידושין ב ע"א) דזה כנגד נפש רוח ונשמה, כסף - כנגד נשמה, מלשון נכסף נכספתי, והוא הרצון מלבוש הנשמה. שטר זה אותיות - דיבור והוא מלבוש הרוח וכדכ' התרגום לרוח ממללא. ביאה היא המעשה מלבוש הנפש [כלומר הנפש החיונית], ודבר זה ידוע כי מעשה דיבור ורצון הם מלבושים לנפש רוח ונשמה.

### ☞ דף נח. ☞

מ"ט וכו' משום סימפון וכו' - כתב הרמב"ם (בפ"ו מהלכות תרומות ה"ג) ודין תורה שתאכל משנתארסה הרי היא קניינו אבל אסרו חכמים שתאכל עד שתיכנס לחופה גזירה שמא תאכל רומה לאביה ולאחיה כשהיא ארוסה בבית אביה וכן פסק הרמב"ם בפ"ח הלכות תרומות ה"ז.

והקשה האבני מילואים בשו"ת (סי' ט"ז) על הרמב"ם דהרי הגמ' אומרת, דאף עולא דאמר מה טעם אמרו אינה אוכלת משום שמא תשקה, מודה אליבא דמושנה אחרונה דטעמא משום סימפון, וא"כ למה כתב הרמב"ם הטעם דאסורה לאכול עד שתיכנס לחופה משום שמא תשקה, והרי לפי משנה אחרונה הטעם משום סימפון. והרמב"ם הרי דייק בלשונו, אסרו חכמים שתאכל עד שתיכנס לחופה ממש ואף כשהגיע הזמן אינה אוכלת בתרומה ואי משום שמא תשקה לאח"י הרי מיוחד לה דוכתא ולא שייך טעם זה ורק משום סימפון אסרינן לה בתרומה גם אליבא דעולא והי' הרמב"ם צריך להביא הטעם דסימפון.

וכתב האב"מ לתרץ, דהנה איתא במתני' בכתובות פ' המדיר (דף ע"ב), המקדש את האשה ע"מ שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת והקשה שם התוס' בד"ה ע"מ שאין עלי' נדרים וז"ל, תימה לר"י מאי איריא על מנת אפי' בסתם נמי, דהא בפרק אף על פי גזרינן שלא תאכל ארוסה בת ישראל, גזירה משום סימפון.

ותירצו התוס' בתירוץ הב' וז"ל: ועי"ל דנהי דשייך בה סימפון אפי' בקידשה סתם ולא תאכל בתרומה, מ"מ צריכה גט מדבריהם או מדאורייתא מספק.

והיינו דכוונת התוס' היא, דהא דאמרין בגמ' שאפי' קידשה סתם אינה אוכלת בתרומה מחשש שיבטלו הקידושין, זה הכל לגבי תרומה אבל גט צריכה, או מדרבנן

דתניא האומר לאשתו הרי את מקודשת לי ע"מ שאין ליך עלי שאר כסות ועונה הרי"ז מקודשת ותנאו בטל - כתב בס' אילת השחר לגרא"ל זצ"ל הנה אם ברגע של הקידושין יהי' קים לי' בדרכה מיני' וכן בשעת נישואין, אם נימא דחיוב שאר וכסות אינו על הרגע שנושא אותה אלא דכל שהיא אשתו יש חיוב חדש, בודאי שלא יפטר משאר וכסות, ואם נימא דהחיוב רק בשעת נישואין, יש לעיין אם זה נקרא חיוב ממון או חיוב אישות, דאף דהוי ממון, מ"מ זה מחיובי אישות ולא מצינו דקילבד"מ פטר חיובי אישות, וכעין מש"כ באמרי משה (סימן מ"א) מהגר"ח מבריסק על שחרור עבד דאין על זה קילבד"מ, וה"נ כאן יש סברא לומר דאין חיוב ממון, אלא עיקר דינו הוא דין אישות, אלא דלמעשה הוא ממון, ולא שייך על זה קילבד"מ כיון דעיקר הענין הוא האישות ומחיובי אישות אין פטור דקילבד"מ.

### ☞ דף נו. ☞

אירכס כתובתה וכו' אי הכי זיל כתוב לה - באוצר הפוסקים (סי' ס"ו ע"ג) הביא משו"ת אהל יוסף (סי' כ"ב) שנשאל באשה שאינה יודעת היכן הניחה כתובתה אבל יודעת שבודאי לא נאבד ממנה לגמרי אי חייב בעלה לכתוב לה כתובה שניה. וכתב דנראה ברור דכל שלא מוצאת כתובתה לפי שעה אינו בכלל אירכס כתובתה, דהגע עצמך האם צריכה האשה להחזיק תמיד שטר כתובתה בידה ובהזדמן ששכחה מקום הכתובה תהא נאסרת מיד על בעלה, ומה דאמר רב יוסף זיל כתוב לה היינו בנאבד לגמרי.

אתו לקמיה דרב יוסף אמר להו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים משהה אדם את אשתו ב' וג' שנים בלא כתובה וכו' אי הכי זיל כתוב לה - יש כאן חידוש גדול, שלמרות שבאמת לא נגרם לה שום הפסד ממה שאיבדה כתובתה, דהא קיימא לן כרבי יוחנן דאמר הטוען אחר מעשה בי"ד לא אמר ולא כלום, ואין הבעל נאמן לומר פרעתו, מכל מקום כיון דהאשה אינה יודעת את הדין והיא חושבת שהבעל יוכל לומר פרעתי ויהא נאמן, אסור להשהותה בכך וצריך לכתוב לה כתובה. ולמדו זה ממה שאמר רבי מאיר דאם התנה לפחות מכתובתה, למרות שאין דבריו מועילים כי הו"ל מתנה על מה שכתוב בתורה, מכל מקום אסור להשהותה כיון דאיהי סברה דלית לה כתובה. (ספר אור לציון להגר"ב צ"א אבא שאול ז"ל).

### ☞ דף נז. ☞

דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי נמי קנין כספו הוא - התוס' במס' יבמות (ע"ב ד"ה אלמא) כתבו על דברי הגמרא שם דעבד עברי של כהן אינו אוכל בתרומה משום דרביה לא



או מדאורייתא מספק, משא"כ באומר על מנת אינה צריכה גט.

והרב המגיד בפ"ז מהלכות אישות הלכה ח' כתב דהוי מחלוקת רבה ורבה אי הגט הוי משום ספק דאורייתא או רק מדרבנן ומדאורייתא בוודאי אינה צריכה גט דשם בפרק המדיר, אמתני' דנמצאו עלי' נדרים תצא שלא בכתובתה פריך בגמ', כתובה היא דלא בעי הא גיטא בעי מאי שנא כתובה דלא, דאמר אי אפשר באשה נדרנית גיטא נמי לא תיבעי, אמר רבה צריכה גט מדבריהם ורבה אמר תנא ספוקי מספקא לי כלומר, לפי רבא צריכה גט דאורייתא מספק ורבה סבר דמדאורייתא אינה צריכה גט ורק מדרבנן הצריכו גט.

ומביא הא"מ מהגמ' ביבמות (דף פ"א) אנדרוגינוס כהן שנשא בת ישראל, ר' יוסי ור' שמעון אומרים מאכיל בתרומה ובגמ' אמר יש לקיש מאכילה בתרומה ואינו מאכילה בחזה ושוק, מאי שנא חזה ושוק דאורייתא תרומה נמי דאורייתא, הכא במאי עסקינן בתרומה בזה"ז דרבנן ומבואר דאף דאנדרוגינוס הוי ספק איש ספק אשה מ"מ מספק נמי מאכיל בתרומה דרבנן.

חזינן מהכא, דבמקום בספק דאורייתא אם יכול להאכיל מ"מ אוכלת בתרומה דרבנן, וא"כ לפי הטעם דסימפון, ארוסה תאכל בתרומה דרבנן אליבא דרבא, דהא אם ימצא בה מומין הוי ספק דאורייתא וצריכה גט ויכולה לאכול בתרומה דרבנן והא דאמר ר' שמעון ב' יהודא משום סימפון, מוכרחים לומר דס"ל כרבה דצריכה גט רק מדבריהם ומדאורייתא בודאי אינה מקודשת ולכן אינה אוכלת אף בתרומה דרבנן.

וכיון שפסק הרמב"ם בפ"ז מהלכות אישות ה"ה: המקדש אשה סתם ונמצאו עלי' אחד מן המומין הפוסלין בנשים או אחד משלשה נדרים הרי זו מקודשת מספק, הרי פסק הרמב"ם כרבה דהוי ספק דאורייתא ומכיון שבפ"א מהלכות תרומות הכ"ו פסק הרמב"ם דתרומה בזה"ז דרבנן א"כ בהכרח, שהרמב"ם למד פשט במשנה אחרונה, דטעמא משם שמא תשקה ואף על פי שמיחד לה דוכתא אחר שהגיע הזמן ס"ל להרמב"ם כהרשב"א בקידושין דגם אחר שהגיע הזמן שייך הטעם דשמא תשקה כיון דרגילין אצלה אחיה ואחיותיה ולכן כתב הרמב"ם הטעם דשמא תשקה. עכ"ד האבני מלואים בשו"ת הנ"ל.

## דף נט: סו

אומר לחבירו שדה זו שמשכנתי לך לי' שנים לכשאפדנה ממך תיקדש קדשה כו' - המשנה למלך (פ"ד מהל' אישות סוף הלכה ז') למד מדין זה, שעבד או שפחה שקיבלו גט שיחרור שיחול לאחר לי' יום, יכולים בתוך לי' יום לקבל קידושין לאחר הזמן שיחול גט השיחרור. וק"ו הוא, ומה התם דמחוסר מעשה פדיון, מ"מ כיון שבידו לפדותה מהני, אף שעכשיו אינו בידו לפדותה, מ"מ שהמניעה אינה רק מחמת הזמן, הלא הזמן ממילא קאתי ולא חשיב

מחוסר מעשה, ק"ו שכבר נתנו לו הגט שיחרור שיחול לאחר זמנו, כיון שהמניעה אינה רק מחמת הזמן מיקרי בידו ולא הוה דשלב"ל.

ובעונג יום טוב (סי' קל"ו בהגה"ה ד"ה ויותר) כתב שנפלאו ממנו דברי המל"מ, דדוקא בשדה זו שאין שינוי בגוף השדה, ורק חסר בזמן, בזה י"ל דזמן ממילא קאתי ולא הוה בשלב"ל, אבל עבד וכן חורין דתרי גופי נינהו, וכדאמרינן בקידושין (דף ס"ב) דכל שבידו לאו מחוסר מעשה הוא, ומקשה התם אלא מעתה הנותן פרוטה לשפחתו ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שאשחרך ה"נ דהוה קידושין, ומשני הכי השתא התם מעיקרא בהמה והשתא דעת אחרת ע"כ. הרי דמעבד להעשות בן חורין הרי זה כגוף אחר והוה דשלב"ל. וכן תמה עליו באור שמח וצ"ע.

**שהבטלה מביאה לידי שעמום כו' -** עפ"י יסוד זה מבאר המלבי"ם לישנא דקרא בקללת אדם הראשון (בראשית ג' ל"ז) "ולאדם אמר כו' ארורה האדמה בעבורך" וגו'. ולכאן קשה, דעל פי כללי הדקדוק הו"ל ארורה האדמה בגללך, שבגלל משמעו פועל יוצא מהסיבה הקודמת, משא"כ בעבורך משמעו לצרכך ולתועלתך. ומבאר שאחר שאכל מעץ הדעת, אם ימצא מזונו וטרפו בנקל, אז ישתעמם מהבטלה וזה מוליד תאוות ורצונות רעות.

לכן "בעבורך", לטובתך ולהנאתך ארורה האדמה, ובעצבון תאכלנה כל ימי חיך, וטובה יגיעת מלאכה שמשכחת עון, ואין לו פנאי להרהורי חטא ועון.

**אין אשה אלא ליופי -** על פי דברי הגמרא אלו ביאר הגאון ר' חיים קנייבסקי זצ"ל בספרו טעמא דקרא לפרשת ויחי, הא דאצל יעקב אבינו כתיב (בראשית מז, כח) "ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה", והיינו שנכתב כך ב' פעמים שנה, ואילו אצל שרה כתיב (שם כג, א) "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" והיינו ג' פעמים שנה.

אך לפי דברי הגמרא כאן מיושב, דהרי אצל שרה דרשו חז"ל והובא ברש"י בת ק' כבת כ' לחטא ובת כ' כבת צ' ליופי, וא"כ ביעקב אבינו דלא שייך יופי, דאין יופי אלא בנשים, א"כ יש לדרוש רק דרשא אחת לגבי חטא וע"כ שפיר נכתב רק פעמיים שנה לומר שארבעים ומאת שנים כבת ז' לחטא.

אך הקשה שם, דאצל אברהם אבינו ג"כ לא שייך יופי, ואעפ"י כ נכתב ג' פעמים שנה, דכתיב (שם כה, ז) "מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים", ודרשו חז"ל כך על חטא, בן ק' כבן ע' ובן ע' כבן חמש בלא חטא. עיין שם.



גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארן 4 ביתר.  
ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:  
K0504166339@gmail.com